

Ensi kertaa MEJÄ-kokeessa

Mikko Ahti

3. painos, 23.3.2024

MEJÄ
Ylituomarit ry

Johdanto

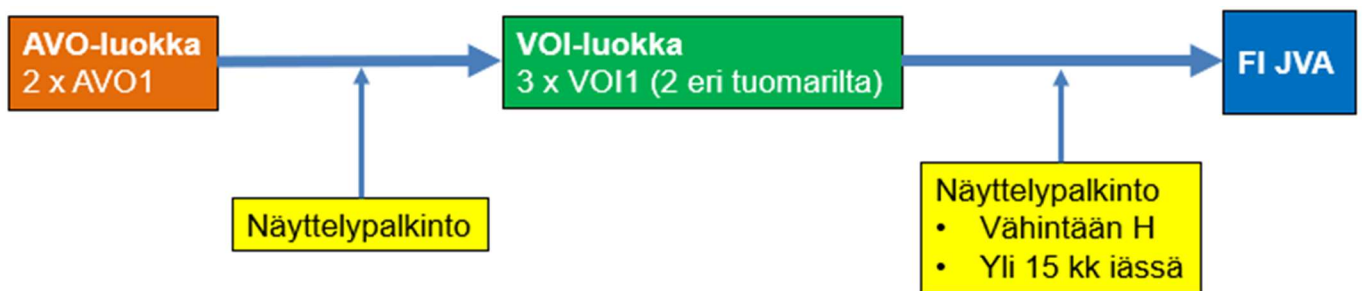
Tämä opas on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat aloittamassa tai juuri aloittaneet jäljestämisharrastuksen. Tavoitteena on antaa valmiudet osallistua metsästyskoirien jäljestämiskokeeseen (MEJÄ) jälkientekoon kokeneemman parin kanssa sekä osallistua omalla koiralla itsenäisen harjoittelun jälkeen kokeen AVO-luokkaan.

MEJÄ-koe

Metsästyskoirien jäljestämiskokeen tarkoituksena on selvittää koiran kyky seurata haavoittuneen riistaeläimen verijälkeä ja täten jäljestämiskokeet palvelevat käytännön jäljestämistehtäviin valmentavana toimintana. Käytännön jäljestämisessä, eli todellisessa liikenneonnettomuudessa loukkaantuneen tai metsästyksen yhteydessä haavoittuneen hirvieläimen paettua metsään, on tosi kyseessä eikä olosuhteita pääse itse valitsemaan, sillä useimmiten hirvionnettomuudet tapahtuvat auringonlaskun jälkeen. MEJÄ-kokeessa on kysymys kuitenkin leppoisasta koetapahtumasta, johon yleensä mukavana lisänä kuuluvat keskuspaikkana toimivalla metsästysmajalla tarjottavat maittavat ruokailut ja saunomiset metsästä tulon päätteeksi.

MEJÄ-kokeessa on kaksi luokkaa: Avoin luokka (AVO) ja Voittajaluokka (VOI). MEJÄ-kokeeseen saavat osallistua terveet, yli 9 kk ikäiset koirat, jotka täyttävät Kennelliiton rekisteröinti-, rokotus- ja tunnistusmerkintävaatimukset. AVO-luokkaan ei tarvita näyttelytulosta, mutta VOI-luokkaan vaaditaan näyttelypalkinto. Kokeeseen ei voi osallistua koira, joka ei täytä Kennelliiton antidopingsäännön vaatimuksia eikä narttu, jolla on juoksuaika. Kantavilta nartuilta koe on kielletty 20 vrk ennen ja 75 vrk jälkeen synnytyksen.

Metsästyskoirien jäljestämiskokeessa koiralla on mahdollisuus saavuttaa jäljestämivalion (FI JVA) arvo.

Osallistumista metsästyskoirien jäljestämiskokeeseen pidetään työläänä ja vähän pelottavanakin. Syynä tähän on "osallistumispakko" jälkien tekemiseen ja oppaana toimimiseen. Jälkien tekeminen on kuitenkin olennainen osa lajin harrastamista ja itse asiassa varsin mielenkiintoista puuhaa. Jäljentekijältä vaaditaan tarkkuutta ja pieni pelko virheitä kohtaan on aivan tervettä, koska silloin toimitaan valppaammin. Varman päälle pelaamalla ja keskittymällä jäljen piilomerkintöjen, ei koiran, seuraamiseen onnistuu myös oppaana toimiminen. Varsinainen koetapahtuma oman koiran osalta onkin sitten jo helpompaa, siinä kun koira tekee varsinaisen työn.

Kokeeseen ilmoittautuminen

MEJÄ-kokeet ovat suosittuja tapahtumia. Kokeisiin voi olla vaikea mahtua mukaan, koska monesti etusijalla ovat järjestävän yhdistyksen koirat. Tästä syystä kannattaakin kuulua johonkin paikalliseen MEJÄ-kokeita järjestävään yhdistykseen, ilmoittautua kokeisiin hyvissä ajoin ja mikä tärkeintä, lupautua myös jäljentekijäksi. Kokeiden järjestämisessä on valtava vaiva, joten jokaisen osallistuminen jälkientekotalkoisiin on tärkeää. Jäljen teko, oppaana ja koiranohjaajana toimiminen edesauttavat kaikki saamaan osaavia koirakoita käytännön jäljestämistehtäviin. Ja vaikka ei koskaan käytännön jäljelle menisikään, niin nämä perinteiset metsässä liikkumisen taidot ovat jokaiselle arvokkaita.

Kennelliiton Tapahtumakalenterista löytyy tiedot järjestettävistä MEJÄ-kokeista. Mejä-Ylituomarit ry:n ylläpitämiltä www.meja.fi -sivuilta löytyy linkki Tapahtumakalenteriin heti etusivulla, jossa on myös MEJÄ-kokeen ilmoittautumislomake pdf-muodossa. Tätä varta vasten MEJÄ-kokeen ilmoittautumista varten tehtyä lomaketta suositellaankin käytettäväksi, koska siinä on erikseen tiedot esimerkiksi jälkientekoon osallistumisesta. Noin viikkoa ennen koetta koetoimikunta lähettää kokeisiin hyväksytyille kutsun, jossa kerrotaan ajo-ohjeet kokeen keskuspaikalle, alkamisajat ja mahdollisia muita tärkeitä ohjeita koetta varten. Jos et pääsekään osallistumaan kokeeseen, ilmoita siitä heti koetoimikunnalle, koska varasijoilla on todennäköisesti innokkaita kokeeseen tulijoita.

MEJÄ-koe on kaksipäiväinen tapahtuma

Kokeeseen osallistuminen tarkoittaa käytännössä koko viikonlopun tapahtumaa, mutta kokeita järjestetään myös iltakokeina arkipäivisin.

- Jälkientekopäivä (lauantai)
- Koepäivä (sunnuntai)

Kokeen järjestää Kennelliiton jäsenyhdistys ja sen nimeämä koetoimikunta. Toimikuntaa johtaa vastaava koetoimitsija (Kennelliiton koetoimitsijakoulutus). Kokeen sihteeri pyörittää tulospalvelua ja maastomestari on suunnitellut jälkien sijainnit maastossa. Tuomareiden toimintaa johtaa kokeen ylituomari, joka vastaa myös kokeen virallisesta suorittamisesta. Oleellisena osana mejätunnelman luojina ovat ruokailusta vastaava emäntä sekä saunan lämpimänä pitävä saunamajuri. Tuomareiden toimintaa johtaa kokeen ylituomari, joka vastaa kokeen sääntöjen mukaisesta toteutumisesta.

Verijälki ja henkilöt jäljellä

Jokaisella kokeeseen osallistuvalla koiralla on oma varta vasten sille tehty verijälki, joka tehdään metsämaastoon verellä kastettua sientä perässä vetäen. Metsässä jälki on piilomerkattu siten, ettei koiran ohjaaja sitä kulkusuunnassaan kykene havaitsemaan. Jälki päättyy kaatoon, joka on hirvieläimen sorkka.

Jäljentekijöinä toimivat tavallisesti kokeeseen osallistuvien koirien ohjaajat, mutta kukaan ei tee jälkeä omalle koiralleen. Jäljen tekijä toimii oppaana tekemällään jäljellä. Kokeen aikana oppaan tehtävänä on kertoa tuomarille jäljen kulku. Tuomari arvioi koiran suoritusta koejäljen aikana. Jäljentekijällä on suuri vastuu kokeen onnistumisesta, joten jäljen tekemiseen on suhtauduttava vakavasti ja suurta huolellisuutta noudattaen.

Tuomarin ja oppaan lisäksi koejäljellä kulkee tietysti myös itse kokeeseen osallistuva koirakko. Koiralla on jäljestämisvaljaat ja niihin on kytketty kuuden metrin jäljestämislina, jonka toisessa päässä seuraa koiran ohjaaja.

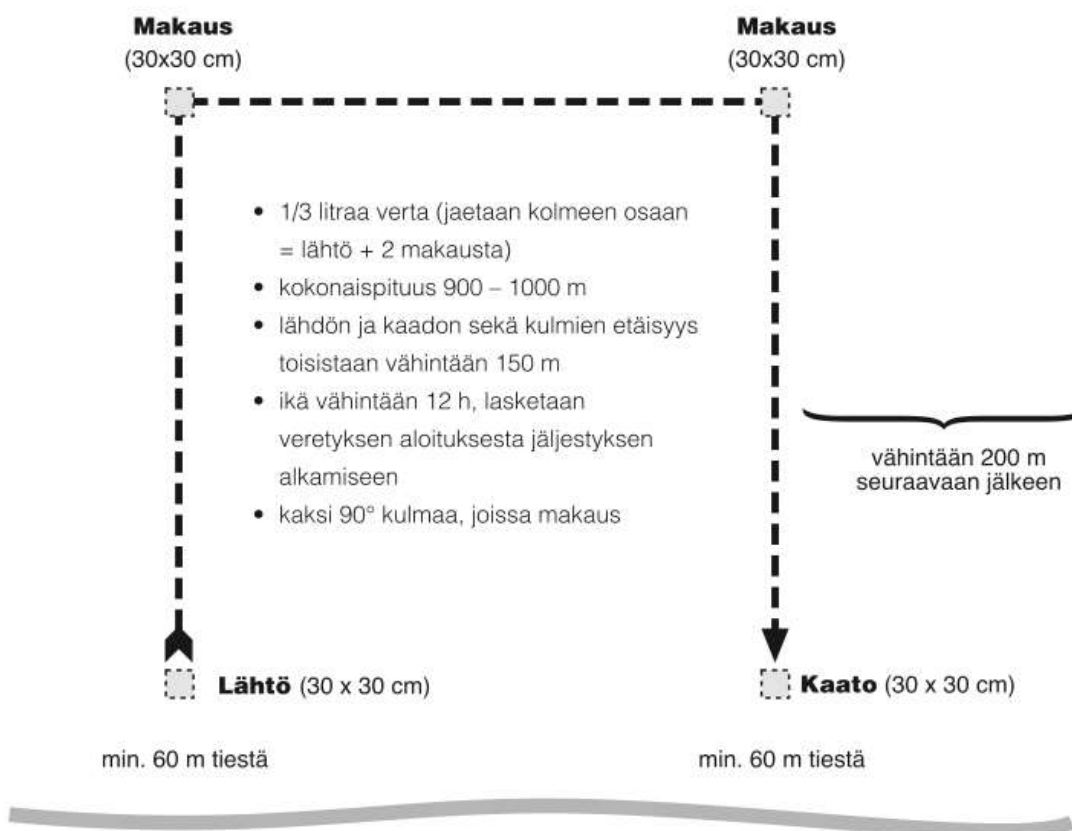
1. päivä – jälkien teko

Jälkien tekijät kokoontuvat kokeen keskuspaikalle kutsussa ilmoitettuna aikana, yleensä lauantai-aamuna. Jäljet tehdään aina parityönä ja koetoimitsijat huolehtivat, että aloittelijan pariin löytyy kokeneempi jäljentekijä neuvomaan ja siirtämään jälkientekotaidon perinnetietoa uudelle harrastajalle. Käytännössä tämä useimmiten tarkoittaa sitä, että jälkientekopari tekee yhdessä kaksi koejälkeä ja kumpikin opastaa koepäivänä niistä toisen. Opastus tapahtuu pääsääntöisesti aina siinä luokassa, jossa oma koira kilpailee.

Koejärjestäjät ovat varanneet jälkientekoon tarvittavat välineet (kuitunauhat avomerkintään, tarralaput piilomerkintään, verta, veretyssienet, narua, paperit ja kartat). Itsellä on oltava kyniä ja kompassi. Kokeneet jäljentekijät saattavat tuoda mukanaan muutamia omaa toimintaa helpottavia apuvälineitään, kuten avomerkintää nopeuttavia pyykkipoikia, joihin on solmittu puolen metrin pätkä värikästä nauhaa tai omat piilomerkit.

Ennen metsään lähtöä käydään koetoimikunnan opastuksella yhteisesti läpi alueeseen ja maastoon liittyvät erityishuomiota vaativat asiat sekä jälkien tekeminen huomioiden kokeen ylituomarin mahdolliset erityistoiveet esimerkiksi makausten ja kulmien merkkauksesta. Vastaavan koetoimitsijan ja maastomestarin kännykkänumerot on viimeistään tässä vaiheessa syytä ottaa ylös, jos maastossa tulee vielä jotain kysyttävää.

Maastomestari on etukäteen suunnitellut jäljet valmiiksi ja alustava jäljen reitti on piirretty jälkientekoparille jaettavaan karttaan. Samoin maastomestari on vienyt valmiiksi maastoon lähelle jäljen aloituspistettä jäljen numerolapun siten, että se on tieltä helposti nähtävissä. Maastomestarin suunnittelema jälki on alustava luonnos jäljestä, itse jälkientekopari toteuttaa sen lopulliseen muotoonsa. Maastomestarin luonnosta on kuitenkin syytä noudattaa mahdollisimman tarkasti, koska tällöin jälki tulee varmasti kokeelle myönnetylle alueelle ja varmistetaan, että etäisyys toisiin jälkiin ja asutuksiin säilyy tarpeeksi pitkänä (vähintään 200 metriä).

Avoimen luokan jälkikaavio

Seuraavaksi siirrytään metsään. Kannattaa pukeutua sään mukaisesti ja varautua vaikeaan ja märkään maastoon. Jos oma koira on mukana jälkientekopäivänä, sen tulee odottaa autossa tai se pitää jättää kokeen keskuspaikalle. Jos koira jää odottamaan autoon, pitää huolehtia, että auto on varjossa ja ikkunat auki ja koiralle on varattuna riittävästi juotavaa.

Jäljenteon ensimmäinen vaihe – suunnistus

Jälki tehdään kahdessa vaiheessa, jotta varmistettaisiin jäljen onnistuminen

1. vaihe – suunnistus
2. vaihe – veretys

Veretysvaiheessa ei jäljen suuntaa voi enää korjata. Siksi tehdään ensin jäljen suunnistus, jossa jäljen seuraavana päivänä opastamaan tuleva henkilö suunnistaa reitin eli toteuttaa maastomestarin luonnostelevan reitin käytännössä maastoon. Ennen maastoon lähtöä on syytä ottaa kompassisuunnat ja merkitä ne opaskorttiin osuussittain sekä mitata osuussien pituudet maastomestarin kartan

perusteella. Tämä tehdään kaikessa rauhassa jo kokeen keskuspaikalla ja jäljentekoparin kannattaa tehdä tämä kumpikin erikseen ja verrata sen jälkeen, että lukemat ovat samat.

Jälki alkaa alkumakaukselta, joka sijoitetaan vähintään 60 metrin etäisyydelle liikennöidystä tiestä. Tien vierestä löytyvältä jäljen numerolta jäljen lähtöpaikalle kulkeva reitti merkitään selvästi erottuvilla kuitunauhoilla (muistisääntönä ”sinisellä sisään”), jotta oppaan on helppo seuraavana päivänä opastaa tuomari ja koirakko alkumakaukselle. Tämä reitti tehdään samansuuntaiseksi kuin alkumakaukselta lähtevä varsinainen jälki. Alkumakaus, kuten koejäljen muutkin makaukset, tehdään potkimalla maata 30 x 30 sentin alue paljaaksi. Tositilanteissa haavoittunut eläin hakeutuu turvaan tiheikköihin ja lievittääkseen alkavaa haavakuumetta se asettautuu makuulle kosteisiin paikkoihin, kuten ojanpohjiin ja suon reunoihin. Käytännön jäljestämistilanteissa on tärkeää, että jäljestävä koira osoittaa pakenevan eläimen makaukset, koska niiden esiintymistiheydestä voidaan päätellä paljonkin pakenevan eläimen kunnosta. Koetilanteissa makaukset tulee kuitenkin sijoittaa selvästi näkyville paikoille, jotta tuomari pystyy arvostelemaan koiran käyttäytymisen niillä.

Alkumakaus merkitään sitomalla punasininen kuitunauha makauksen viereen puuhun tai maahan työnnettyyn keppiin. Tämä punasininen merkki eroaa tieltä alkumakaukselle johtavasta sinisestä viitoituksesta ja varmistaa, ettei vahingossa kävellä veretykselle asti. Tärkeää on muistaa merkitä myös jäljen ensimmäiset kymmenen metriä näkyvällä kuitunauhalla, koska tämän osuuden aikana saa koiran ohjaaja osoittaa koiralleen, missä jälki kulkee, samalla kannustaen ja innostaen koiraansa jäljestämisen aloitukseen. Jäljen alussa oleva ohjausosuus tulee sijoittaa helppoon maastoon eikä esimerkiksi siten, että sen aikana joudutaan ylittämään oja.

Tästä eteenpäin suunnistusvaiheessa jälki merkitään avomerkein. Avomerkinä tehdään kuitunauhoilla eli kreppeillä tai edellä kerrotulla pyykkipoika-nauhayhdistelmällä. Avomerkinän tarkoituksena on auttaa seuraavassa veretysvaiheessa näkemään suunniteltu jälki jo etukäteen. Tästä syystä avomerkit sijoitetaan siten, että jäljen kulkusuuntaa kuljettaessa on helppo nähdä kummalta puolen puuta suunniteltu jälki kulkee. Jälkeä suunniteltaessa tuleva opas kirjoittaa itselleen vielä nuotit jäljen vaiheista: suunnat, etäisyydet, merkittävät maastonkohdat, kuten ojat, kaatuneet puut, isot kivet yms., joita kannattaa hyödyntää mahdollisimman paljon makauksia tai kulmia suunnitellessa.

Piilomerkinässä käytännöt vaihtelevat paikkakunnittain ja henkilöittäin. Jotkut laittavat piilomerkkejä jo suunnistusvaiheessa, jotkut vasta veretysvaiheessa.

Piilomerkinässä on oma symboliikkansa, joka varmistaa oppaan tehtävän ja samalla koko kokeen onnistumisen:

- Jäljen kulkusuuntaa pitkin kuljettaessa piilomerkkejä ei näy.
- Piilomerkki on useimmiten kaupan oranssinpunainen hinnoittelutarra (tai kovalla sateella pieni nauharusetti), joka laitetaan puun taakse piiloon. Monet jäljentekijät käyttävät omia piilomerkkejään, mikä on sallittua, kunhan piilomerkki jää oikeasti piiloon.
- Piilomerkki kannattaa laittaa oppaan silmän korkeudelle 45° kulmaan alaspäin osoittamaan, kummalla puolella piilomerkkiä jälki kulkee.
- Jälkeä taaksepäin katsottaessa piilomerkit muodostavat kujan, jota pitkin jälki kulkee. Opas voi missä tahansa vaiheessa taakse vilkaisemalla todeta olevansa jäljellä. Piilomerkkejä ei kannata säästellä. On parempi tikata liikaa piilomerkkejä kuin liian vähän!
- Kulma merkataan kulmamerkillä ellei sopivaa luonnon omaa merkkiä löydy. Tämän lisäksi myös 30 – 50 metriä ennen kulmaa laitetaan etumerkki lähestymismerkiksi, jotta osataan ajoissa kertoa tuomarille lähestyvistä kulmasta. Etumerkki sijoitetaan siten, ettei koiranohjaaja sitä huomaa, mutta opas sen kuitenkin pystyy havaitsemaan.
- Vastaavasti ennen kaatoa laitetaan etumerkki muistuttamaan lähestyvistä kaadosta.

Käytännössä myös tuomari lukee piilomerkkejä jäljellä. Koiran ohjaaja ei saa kuitenkaan yrittää lukea piilomerkkejä jäljestyksen aikana eikä niiden vilkuilusta itse asiassa ole kuin haittaa suoritukselle. Koira ei niitä kuitenkaan rekisteröi ja ohjaajankin on parasta opetella lukemaan koirastaan milloin se on jäljellä.

Avomerkkejä saa olla näkyvissä koetilanteessa vain tukimerkkeinä hankalassa maastossa, esimerkiksi hakkuuaukeilla tai tiheiköissä. Tärkeintä on kuitenkin varmistaa, ettei opas missään vaiheessa eksy jäljeltä!

Avoimen luokan kaksi makausta sijoitetaan kulmiin. Helpointa on valita kulman paikaksi jokin metsässä oleva helposti tunnistettava kohde, kuten kelopuu, kanto, iso kivi, kaatunut puu tms. Silloin tuomarillekin

on helppoa vaivihkaa vihjaista, missä kohtaa se makaus ja kulma sijaitsevat. Kulma on aina 90° ja jäljen jatkumissuunnan niin vaatiessa, tehdään korjaava suunnanmuutos loivana vasta muutaman kymmenen metrin päässä kulmasta.

Suunnistettaessa on huolehdittava, ettei jälki tule kulkemaan jyrkänteiden yli, koska silloin aiheutetaan vaaratilanteita kokeen aikana sekä koiralle että ihmisille. Samoin muut mahdolliset vaaratekijät, kuten esimerkiksi piikkilanka-aidat tai maa-ampiaisten pesät tulee kiertää. Jälkeä ei saa tehdä liian lähelle asutuksia eikä vilkasliikenteisiä teitä ja seuraavaan koejälkeen on pidettävä aina vähintään 200 metrin etäisyys. Myös laajat kallioiset alueet tulee kiertää, koska veri ei imeydy kallioon ja sateella veri leviää laajalle alueelle. Muita vältettäviä maastokohtia ovat jäte- ja lantakasat, pintakuoritut maastot, liikennöidyt tiet, jyrkkäreunaiset isot ojat, riistan pesimispaikat, aidat sekä pellot.

Jäljen varrelle sattuvat tiheiköt, taimikot, hakkuuaukeat, ojitukset ja pienet metsätiet ovat sitä vastoin täysin sallittuja maastoja. Tarkoituksena on tehdä jälki niin hyvin kuin mahdollista siten, että koira, ohjaaja ja tuomari pystyvät sen vaivatta fyysisesti selvittämään.

Avoimen luokan koejäljen pituus on 900 – 1000 metriä. Ratamestari on luonnostellut jäljen kartalle tämän pituiseksi. Jäljen käytännön toteutuksessa jälkientekopari mittaa suunnistuksen aikana matkaa askelpareilla. Askelparimitalla tarkoitetaan sitä, että lasketaan aina saman jalan ottaessa uuden askeleen, jolloin syntyy yksi askelpari. Tämä mitta vaihtelee eri ihmisillä, joten jokaisen kannattaa mitata etukäteen maastossa sadan metrin matkaan kuuluva askelparimäärä. Henkilön koosta ja kävelytyylistä riippuen askelparimäärä vaihtelee jossain 55–75 välillä. Tärkeää on, ettei koejäljestä tule liian lyhyt, koska silloin koira ei voi saada ensimmäistä palkintosijaa ja jälki voidaan hylätä kokonaan.

Jälki päättyy kaatoon. Suunnistusvaiheessa kaato sijoitetaan vähintään 60 metrin etäisyydelle tiestä ja vähintään 150 metrin päähän viimeisestä kulmasta. Kaato on sijoitettava avoimeen maastonkohtaan, jotta taataan tuomarille riittävä näkyvyys kaatokäyttämisen arvosteluun. Kaatomakaus on samanlainen kuin muutkin makaukset. Poistumisreitti kaadolta tielle sijoitetaan viimeisen jälkiosuuden suuntaiseksi (ainakin ensimmäiset 30 metriä) ja merkitään selvästi erottuvilla kuitunauhoilla (muistisääntönä ”punaisella pois”) tielle asti, jotta opas löytää paikan tuodessaan koepäivänä sorkkaa kaadolle.

Jäljenteon toinen vaihe – veretys

Veretysvaiheessa kuljetaan suunnistettu jälki toiseen kertaan. Samalla vedetään perässä verisientä, josta jää verijälki maastoon. Avoimen luokan jäljen on jäljestyksen alkaessa oltava vähintään 12 tuntia vanha mitattuna veretyksen alkamisesta. Jotta kokeen jäljet olisivat mahdollisimman tasalaatuiset, on koevastaava usein laatinut ns. veretysaikataulun, jonka mukaan jälkien veretykset pyritään tekemään. Tärkeintä on kuitenkin, että kaikki kokeen jäljet ovat riittävän vanhoja.

Ennen veretyksen aloitusta merkitään jäljen tekijät sekä veretysaika ylös jäljen alkulappuun, joka on kiinnitetty puuhun tien varteen jäljen alkuun. Veretysaika merkitään ylös myös omiin jäljen nuotteihin, koska se pitää keskuspaikalla kirjata koevastaavan veretysaikatauluun sekä kertoa tuomarille ennen jäljestyksen aloitusta.

Veretys tapahtuu noin 10 x 10 x 7 sentin sienellä eli vaahtomuovin palalla, johon on sidottu parin metrin narunpätkä. Ennen verettämistä sieni kastetaan vedellä, jotta veren sieneen imeytyminen ja sienestä irtoaminen olisi tasaisempaa. Ylimääräinen vesi poistetaan puristelemalla tai pyörittämällä sientä narun jatkeena muutama kierros. Sienen veretys tapahtuu alkumakauksen päällä. Tässä yhteydessä voi painella sientä puutikulla. Samalla kaadetaan verta pullosta sienien päälle. Tämä toistetaan sienien eri puolille käyttäen tässä vaiheessa 1/3 verimäärästä. Samalla voi pirskauttaa muutaman tipan verta alkumakauksen potkitulle alueelle. Puutikku täytyy jättää alkumakaukselle.

Veretysvaiheessa kerätään avomerkit pois (ei kuitenkaan jäljen ensimmäisen kymmenen metrin "ohjausmatkan" osalta). Pyykkipoika-nauha-yhdistelmällä säästää avomerkkien purkuvaiheessakin paljon aikaa. Samalla opas kertaa nuottinsa ja varmistaa, että piilomerkkejä on varmasti tarpeeksi takaamaan 100 % varma opastus seuraavana päivänä.

Verisieni kulkee aina viimeisenä verettäjän perässä. Kohdattaessa oja, ei sientä päästetä koskettamaan veteen. Jos matkan varrelle sattuu metsäautotie, tulee ajourien kohdalla nostaa sieni ylös, jotta mahdollisesti tiellä ajavat autot eivät siirrä verijälkeä mukanaan.

Ensimmäisessä kulmassa sijaitsevalla makauksella lisätään verta sieneen alkumakauksen tavoin 1/3 alkuperäisestä verimäärästä. Toisen kulman makauksella lisätään sieneen viimeinen kolmannes eli loput veripullon sisällöstä. Veri tulee lisätä tasaisesti makauksen alueella eli myös makauksen kulmissa, jotta makaus poikkeaisi muusta jäljestä ja koiralla olisi helpompi se huomata.

Kaadolle tultaessa verisieni laitetaan muovipussiin ja samalla voi pussia käyttäen puristaa sienestä loput veret kaatomakaukselle. Veretyksen jälkeen veripullot ja veretyssienet tuodaan takaisin kokeen keskuspaikalle ja palautetaan pesun jälkeen koejärjestelijöille, ellei toisin ole sovittu.

Tee jälki aina kuin tekisit sen omalle koirallesi!

MEJÄ-kokeessa oman koiran menestymisen lisäksi kunnia-asia on, että jäljentekijän jäljellä oleva koira tekee mahdollisimman hyvän suorituksen!

2. päivä – varsinainen koe

Varsinaisen koepäivän alussa, yleensä varhain sunnuntaiaamuna, saavutaan taas kokeen keskuspaikalle. Ensin ilmoitaudutaan koesihteerille ja samalla tarkastetaan koiran rekisteröintipaperit ja rokotustiedot. Koiran tunnistusmerkintä (mikrosiru) tarkastetaan osalta koirista, yleensä vasta jälkien arvonnin jälkeen. Koekutsussa mainitun aikataulun mukaisesti koepäivän virallinen osuus aloitetaan kokeen ylituomarin puhuttelulla, jossa kerrataan yleisellä tasolla kokeen säännöt ja koesuoritusten arvosteluperiaatteet. Kaikkien kokeeseen osallistuvien on oltava läsnä tässä alkupuhuttelussa.

Vastaavan koetoimitsijan johdolla arvotaan kokeen jäljet. Kukin koira saa oman yksilöllisen jälkensä, joka ei tietenkään ole mikään niistä jäljistä, jotka koiran ohjaaja on edellisenä päivänä tehnyt. Samalla esitellään jäljen opas. Oppaan tehtävänä on huolehtia, että kokeessa jäljestävä koirakko sekä tuomari löytävät jäljen aloituspaikalle. Opas kun on heistä se ainoa henkilö, joka tietää missä jälki sijaitsee. Käytännössä kokeen keskuspaikalla tulee sopia kaikki koepäivän logistiikkaan vaikuttavat asiat, jotta tapahtumasta tulee mahdollisimman sujuva. Tärkeää on vaihtaa myös oppaan ja ohjaajan kesken kännykkänumerot, jotta voidaan epäselvissä tilanteissa selvittää missä mennään.

Seuraavaksi siirrytään laukauksensietotestiin. Koirat kytketään koetoimikunnan osoittamalle paikalle jäljestämisliinasta puuhun ja ohjaajat poistuvat noin 10 metrin päähän koirista. Koiraa ei saa jättää käskyn alle. Laukaus ammutaan haulikolla (sääntöjen mukaan voi olla myös vähintään 6 mm starttipistooli) 25 metrin etäisyydeltä koirista. Mikäli koira selvästi pelkää laukausta, tuomari keskeyttää kokeen tämän koiran osalta.

Sitten ollaankin valmiita siirtymään metsään koejäljille. Sinne ei kuitenkaan kannata heti alkuun lähteä kuin kunkin tuomarin ensimmäisten jälkien suorittajat. Sitä mukaa kun koe etenee, seuraavat oppaat huolehtivat, että opas ja koirakot ovat oikeassa paikassa oikeaan aikaan. Käytännössä menee kuitenkin aina vähän odotteluksi metsässä. Järjestyksessä ensimmäisen jäljen opas ottaa kokeen keskuspaikalta mukaansa tuomarin, tuomarin eväät, sorkan ja kaatoveripullon. Jokaista kokeeseen osallistuvaa tuomaria kohti on yksi sorkka, joka kiertää kaikki tuomarin arvostelemat jäljet. Oppaat huolehtivat sorkan vaihdosta siten, että aina edellisen jäljen opas luovuttaa sorkan seuraavan jäljen oppaalle. Opas käy ennen koejäljen aloitusta viemässä sorkan kaadolle ja tiputtaa sorkan leikkauskohdalle muutaman tipan verta kaatoveripullostsa. Tässä vaiheessa kaadon löytymistä edesauttavat ne edellisenä päivänä laitetut punaiset kuitunauhat tieltä kaadolle. Poistuttaessa kaadolta tielle kerätään samalla kaikki kaadolle näkyvät ulostulokrepit pois. Likainen sorkkankuljetuspussi otetaan mukaan kaadolta ja se muistetaan myös ottaa pois taskusta ja jättää autolle ennen kuin koejäljelle lähdetään. Samalla on syytä vielä varmistaa, että taskussa on puhdas sorkkankuljetuspussi ja laittaa kännykkä kokonaan kiinni tai vähintään äännettömäksi.

Tuomarit yleensä kirjoittelevat edellisen jäljen arvostelua ylös sillä aikaa kun opas käy viemässä sorkan kaadolle. Kun tuomari on valmis seuraavalle koejäljelle, hän kysyy koiran ja ohjaajan tiedot, oppaan nimen ja jäljen veretysajan. Ensi kertaa kokeeseen osallistuvan oppaan/ohjaajan kannattaa tässä vaiheessa kertoa asiasta tuomarille, jotta tuomari osaa tarvittaessa neuvoa ensikertalaisia. Sitten opas opastaa ryhmän jäljen alkumakaukselle ja osoittaa tämän tuomarille. Opas siirtyy taustalle ja tästä lähtien oppaan tehtävä onkin kulkea ryhmän viimeisenä seuraten tarkasti tekemäänsä jälkeä ja muistaen kertoa tuomarille hyvissä ajoin lähestyvistä tapahtumista. Tämä tapahtuu koiran ohjaajan huomaamatta, esimerkiksi koputtamalla tuomaria olalle ja kuiskaamalla tai käsimerkillä näyttämällä mitä on tulossa. Avoimessa luokassa ilmoitettavia tapahtumia ovat makaukset ja kaato.

Alkumakauksella tuomari kysyy ensin koiran ohjaajalta, onko kaikki valmista koesuorituksen alkamiselle. Kun ohjaaja on todennut näin olevan, koesuoritus alkaa. Ohjaajan on tärkeää opetella tuntemaan oma koiransa, tarvitseeko se rauhoittamista vai innostamista jäljen alussa? Useimmiten varsinkin nuorilla ja kokemattomilla koirilla kannattaa alun ohjausmahdollisuus käyttää kunnolla hyödyksi: koira rauhoitetaan ensin ja sen jälkeen ohjataan alkumakaukselle, jossa voi taputtaa kädellä alkumakausta ja sanoa "jälki". Jäljen ensimmäisen kymmenen metrin ohjausmatkan aikana on hyvä ohjata koiraa jäljellä ja innostaa sitä jäljestämisen alkuun. Tällä matkalla koira yleensä ymmärtää, mistä on kysymys ja lähtee jäljestämään. Vanhemmilla ja kokeneemmilla koirilla onkin ohjaaja sitten jo oppinut omat rutiininsa siihen, miten jäljestämisen aloitus kannattaa suorittaa.

Ohjausmatkan päätyttyä ohjaaja antaa koiran edetä kunnes koko kuuden metrin jäljestämisliina on koirakon välillä, minkä jälkeen ohjaaja sitten pysyykin täyden jäljestämisliinan etäisyydellä koko koejäljen ajan. Koiralle annetaan työskentelyrauha, ohjaaja seuraa perässä eleettömästi ja hiljaa eikä ohjaa koiran suoritusta millään tavoin. Jäljestäminen tapahtuu aina kävelyvauhtia, tarvittaessa koiran ohjaajan tulee

jarruttaa vauhtia. Yleensä ohjaaja oppii helposti lukemaan koirastaan, milloin se on jäljellä, esimerkiksi koiran hännän heilumisesta ja nenän käytöstä maavainuisilla koirilla. Mikäli koira selvästi poistuu jäljeltä ja ohjaaja havaitsee sen koiran käytöksestä, annetaan sen etsiä jälkeä hetken, mutta sitten sitä voi selkeästi kehottaa jatkamaan jäljestämistä komennolla "jälki". Kannattaa kuitenkin huomioida, että koira voi olla jäljellä, vaikka se ei kuljekaakaan veriuran päällä, hajuvana voi olla esimerkiksi viisi metriä sivumpana riippuen sääolosuhteista. Lisäksi suurin osa koirista palaa jäljelle, vaikka kävisikin tekemässä pienen tarkistuslenkin. Liialliseen kehottamiseen ei saa missään tapauksessa sortua. Äänetön työskentely on parasta.

Koiran ohjaajan tulee kaadon löydyttyä pysytellä jäljestämisenarun päässä koirasta ja mennä koiran luo vasta kun tuomari antaa siihen luvan. Silloin on koesuoritus päättynyt ja koira ansainnut omistajansa kehut! MEJÄ-kokeiden käytäntöön kuuluu, että suoritusta ei vielä tässä vaiheessa kommentoida kenenkään osalta. Jäljen opas on koejäljen tapahtumista "vaitiolovelvollinen". Vasta myöhemmin, kokeen päätöstilaisuudessa, tuomari kertoo koeselostuksessa, miten jäljellä kävi.

Opas ottaa kaadolta sorkan mukaan puhtaaseen muovipussiin ja ryhmä siirtyy takaisin autoille, jossa jo seuraava koejäljen koirakko ja opas odottavatkin. Opas luovuttaa sorkan uudelle oppaalle ja lähtee sen jälkeen purkamaan omaa jälkeään, mikäli ei ole odotettavissa, että häntä kaivataan koirineen pian jäljestämään. Jälkeä purettaessa KAIKKI metsään viedyt merkinnät kerätään pois ja makaukset potkitaan kiinni. Oppaalla voi olla vielä oman koiransa jäljen ohjaus ja vastaavasti koiran ohjaajalla oman jälkensä opastus ennen kuin voidaan palata takaisin kokeen keskuspaikalle.

Keskuspaikalla odottavatkin jo ruokailu ja sauna, joihin on yleensä reilusti aikaa odotellessa koetapahtuman kaikkien jälkien ja tulosten valmistumista. Kokeen päätöstilaisuus pidetään keskuspaikalla ja kaikki osallistujat kokoontuvat kuuntelemaan kokeen ylituomarin selostusta kokeesta. Sen jälkeen kukin tuomari lukee arvostelemiensa koirien koeselostukset ja ilmoittaa palkintosijat ja yhteispistemäärät. Hyvään mejähenkeen kuuluu, että kaikkien kokeeseen osallistuneiden suoritusta arvostetaan ja kannustetaan. Päiviä ja suorituksia on kuitenkin aina erilaisia, hyvilläkin jäljestämiskoirilla.

Arvostelu

Koejäljellä oltaessa oppaan tehtäviin kuuluu ilmoittaa tulevat tapahtumat (makaukset, kulmat ja kaato) tuomarille, jotta tuomari kykenee arvostelemaan koiran suorituksen. Nämä tapahtumat ilmoitetaan tuomarille hyvissä ajoin etukäteen, eikä vasta silloin, kun koira on jo tapahtumapaikalla tai ohittanut sen. Jäljestävän koiran pitää selvästi osoittaa makausten sijainnit pysähtymällä ja nuuhkimalla, eikä kulmissa saa oikaista.

Jäljestämisen aikana tuomari kiinnittää huomiota koiran jäljestämishalukkuuteen ja oma-aloitteisuuteen. Jos ohjaaja joutuu antamaan jatkuvasti kehotuksia koiralle, alentaa se pisteitä. Liiallinen, monisanainen innostaminen on kiellettyä.

Jos koira etenee liian nopeasti, on sitä jarrutettava tasaisesti, ei äkillisin nykäyksin. Parhaassa suorituksessa koira työskentelee täysin itsenäisesti ja ohjaaja vain kulkee kuuden metrin jäljestysliinan perässä normaalia kävelyvauhtia. Maksimiaika jäljen läpikäynnille on 45 minuuttia ja sen ylittyessä ei koira voida enää palkita ykköspalkinnolla. Tuomari voi myös keskeyttää kokeen jo aikaisemminkin, jos koira etenee hyvin hitaasti puurtaen.

Jäljestämisvarma koira on jatkuvasti selvillä jäljestämistehtävästään, eivätkä mitkään ulkoiset tekijät vähennä koiran kiinnostusta jälkeen. Tämä joutuu kovimmalle koetukselle silloin, kun riista näyttäytyy jäljestämisen aikana tai kun jäljellä on tuoreita riistan jälkiä. Jos koejäljen aikana koira eksyy pois jäljeltä antaa tuomari koiralle aikaa etsiä jälkeä omatoimisesti. Mikäli koira ei löydä takaisin jäljelle ja tuomari joutuu palauttamaan koiran jäljelle, seuraa siitä ns. hukka ja samalla automaattisesti palkintosijan pudotus. Kolmannen hukan tapahduttua koira ei enää voida palkita. Koiran ohjaaja ei koskaan totea hukkaa itse, vaan se on aina tuomarin tehtävä. Huomatessaan koiran ajautuvan pois jäljeltä, pysähtyy opas jäljelle ja vain koiran ohjaaja ja tuomari jatkavat koiran seuraamista. Tässä vaiheessa opas ottaa pari askelta sivuun jäljeltä, jolloin koiran ohjaaja ei voi päätellä jäljen sijaintia ja suuntaa oppaan liikkeistä. Myös paljon jäljestäneet koirat voivat helpommin löytää takaisin jäljelle tulemalla juuri jäljen päällä seisovan oppaan luo. Yleensäkin oppaan ei kuulu huomioida jäljestävää koira millään tavoin.

Kaadolla tuomarin on todettava, että koira omatoimisesti, ja riittävän pitkän aikaa, osoittaa kiinnostuksensa löytämäänsä kaatoon esimerkiksi nuuhkimalla, nuolemalla tai noutamalla.

Laatuarvostelun pistetaulukko

a) Jäljestämishalukkuus	0 – 6 p.
b) Jäljestämisvarmuus	0 – 12 p.
c) Työskentelyn etenevyys	0 – 10 p.
d) Lähdön, kulmauksien, makauksien ja katkon selvittämiskyky	0 – 14 p.
e) Käyttäytyminen kaadolla	0 – 3 p.
f) Yleisvaikutelma	0 – 5 p.

Yhteensä 0 – 50 p.

Jos pistemäärä on jossain osa-arvostelussa (a – f) nolla, ei koira palkita.

Palkinnot

- Ensimmäinen (1.) palkinto, 40–50 pistettä, annetaan koiralle, jonka kokonaissuoritus on erinomainen.
- Toinen (2.) palkinto, 30–39 pistettä, annetaan koiralle, jonka kokonaissuoritus on hyvä.
- Kolmas (3.) palkinto, 20–29 pistettä, annetaan koiralle, jonka kokonaissuoritus on tyydyttävä.

